

Samraad i Finansudvalget og en Debat her i Salen at bringe en Sag, der nærmest vedrører den højtærede Finansminister, dog væsentlig paa andre Ministeriers Vegne, til en fredelig Afslutning. Det er min Opfattelse, at ikke blot de interesserede Parter, Administrationen og dens Tjenestemænd, men ogsaa det offentlige har en Interesse i, at den Sag, som jeg vil tale om, ender i Fred, og uden at Misforstaaelser ligger og spirer og gør surt i mange Sind; Sagen drejer sig nemlig om, at en hel Gruppe Tjenestemænd kommer til at nære en Frygt for Vilkaarlighed, en Mistanke om Vilkaarlighed og en Følelse af Vilkaarlighed, derved at Finansministeriet paa flere Ministeriers Vegne har nægtet en Postembedsmand Tilladelse til at anlægge Sag for at faa en Lovfortolkning af et Lønningsspørgsmaal, foretaget af Administrationen, bragt for Domstolene.

Jeg vil gerne begynde med at vise, hvorledes den Ret, som Ministeriet har til at nægte Tilladelse til Sagsanlæg, benyttes meget uensartet. Uensartetheden er nu en Gang et af de første Kendetegn, som de, hvem det gaar ud over, fæster sig ved, naar de taler om Vilkaarlighed. Den 22. November 1905 faldt der — jeg tager alle Eksemplerne fra Postvæsenet alene — en Højesteretsdom i en Sag, der af en Postmester var anlagt mod Statskassen. Statskassen var blevet frifundet ved den tidligere Instans, men Højesteret gav Postmesteren Medhold. Sagen var anlagt efter indhentet Tilladelse fra Ministeriet. Ved Højesteretsdom af 12. November i Fjor gav Retten en anden Postmester Medhold i en Sag, der var tabt af ham ved Underinstansen; Sagen var anlagt imod Generaldirektoratet for Postvæsenet, derfor behøvedes ingen Tilladelse til at anlægge den. Den 1. Marts 1911 blev der indgivet Andragende om at maatte anlægge Sag paa en Postmesters Vegne; der blev overhovedet intet Svar givet, men Sagen ordnedes ved Finansloven. Samtidig med dette Andragende blev der endelig indgivet et andet Andragende ligeledes om at maatte anlægge Sag; der hengik 7 Fjerdingaar, inden der kom noget Svar, og da Svaret endelig blev lirket frem paa forskellig Maade, blev det et Afslag uden Motivering. Disse 4 forskellige Stillinger, som Administrationen har indtaget alene indenfor Postetaten, kan jeg af min Leporelloliste over Højesteretsdomme supplere med endnu et femte Standpunkt, nemlig at Ministeriet ikke blot giver Tilladelse til Sagsanlæg, men endogsaa bevilger fri Proces.

Dette, at der til ganske ensartede Sager

saaledes kan tages 5 forskellige principielle Stillinger — Tilladelse til at anlægge Sag med fri Proces; Tilladelse til at anlægge Sag uden fri Proces; Anlæg af Sag, uden at man søger om Tilladelse; Underhaandsarrangement ved Finansloven og intet Svar med Hensyn til en Sag, man har paaklaget; endelig Afslag uden Motivering paa Ansøgning om at anlægge Sag — har sin Forklaring i, at Loven af 26. Marts 1870, der ordner Embeds- og Bestillingsmændenes Lønningsforhold i al Almindelighed, indeholder en Paragraf, § 12, hvorefter Embeds- og Bestillingsmænd ikke kan gøre Spørgsmaal om deres Lønninger til Genstand for Domstolenes Afgørelse. Da jeg ønsker at holde alle Bihensyn ude, og da det er mit bestemte Ønske ved denne Lejlighed ikke at rejse noget som helst Embedsmandsspørgsmaal, men kun hvad jeg vil kalde det almenborgerlige Spørgsmaal, skal jeg aldeles lade Spørgsmaalet om denne Paragrafs Berettigelse ligge. Det var J. A. Hansen, der indførte den i Loven. Den var blevet indsat i Folketinget Aaret i Forvejen, da Lovforslaget første Gang var til Behandling; Regeringen havde udeladt den Aaret efter ved Lovforslagets fornyede Forelæggelse, men J. A. Hansen foreslog den paa ny, Tinget indførte den, og Ministeriet accepterede den. Det skete paa Grundlag af en hel Række almindelige Betragtninger, der ikke længere har nogen Betydning for Opfattelsen; baade Embedsmændenes Betragtning af sig selv og Publikums Betragtning af Embedsmændene er saa radikalt forandret gennem 40 Aars Udvikling, at Fremdragen nu af disse almindelige Betragtninger kun kan forplumre og i Virkeligheden derved vanskeliggøre Opfattelsen af Sagen. Det er ganske tilstrækkeligt til Bedømmelsen, at Spønneck uforbeholdent erklærede, at ifald en Embedsmand under Enevælden, da der selvfølgelig ikke eksisterede nogen Ret til at gaa til Domstolene, havde anmodet Kancellierne om Tilladelse til at gaa til Domstolene med Fortolkningspørgsmaal, vilde det ingen Sinde være blevet nægtet; — at Justitsministeren udtalte, at denne Paragraf gjorde det lidt kedelige Indtryk, at den ene Part i en Sag tillige var Dommer i Sagen; — og at Finansministeren, da han accepterede Paragraffen, udtrykkelig sagde to Ting — det var overfor Lehmann og Madvig i Landstinget, medens det andet var foregaaet i Folketinget —, to Ting, hvori jeg er ganske enig med ham; for det første, at Meningens selvfølgelig ikke var at hindre Administrationen i at bringe for Domstolene, hvad Administrationen